

УДК 657.37

DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-1\(42\)-18-24](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-1(42)-18-24)

І.В. Жиглей, д.е.н., проф.

Д.М. Захаров, студ.

Житомирський державний технологічний університет

Звіт з управління – складова фінансової, нефінансової чи інтегрованої звітності?

Нові вимоги Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» зобов'язують підприємства до публікації «Звіту про управління» з метою доповнення річної фінансової звітності інформацією, яка має допомогти користувачам отримати достовірні дані про результати діяльності, перспективи розвитку, основні ризики, досягнення задекларованих цілей та стратегічні плани. Об'єднання фінансової та нефінансової інформації характерне для інтегрованої звітності, що відносно нещодавно з'явилася у світовій практиці звітування. У статті проаналізовано, як зміни законодавства здатні вирішити проблемні аспекти, що існують в українській практиці звітування, а також визначено проблеми, які можуть виникнути в підприємств під час публікації нової звітності. Визначено, що для підвищення якості «Звіту з управління» необхідно керуватися західними практиками, на що вказує проведений порівняльний аналіз нефінансових звітів українських і світових компаній. При підготовці звіту для підприємства важливо визначитися з його формою, оскільки саме форма впливає на розширення кола користувачів, підвищення їх лояльності та закріплення позитивної репутації на ринку. Світові тренди розвитку звітності вказують на те, що інтегрована звітність набуває широкій популярності, оскільки саме вона достовірно розкриває інформацію про створення вартості в контексті шести видів капіталів, зокрема соціального. У свою чергу розподіл звітності на фінансову і нефінансову перестають бути актуальним, тому що такий спосіб звітування недостатньо доступний, об'єктивний та не здатний задовольнити інформаційні потреби всіх стейкхолдерів. Таким чином, «Звіт з управління» здатний позитивно вплинути на якість звітів, що публікують українські підприємства, та сприяти розвитку інтегрованого звітування.

Ключові слова: звіт з управління; фінансова звітність; нефінансова звітність; інтегрована звітність; соціальний капітал; асиметрія інформації.

Постановка проблеми. В Україні підготовка нефінансових звітів все ще лишається прерогативою великих національних компаній і представництв міжнародних корпорацій. Однак спостерігається позитивна динаміка. Особливо важливим є те, що в 2016 році звіт з використанням стандартів GRI почали застосовувати великі державні підприємства (зокрема Укренерго). Згідно з прогнозами, наступні роки стануть більш прогресивними завдяки росту зацікавленості як з боку українського суспільства та працівників підприємства, так і з боку інвесторів та кредиторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Трансформація світової економіки та економічні кризи, що сталися за останні кілька років, спонукають до створення нової моделі ведення господарської діяльності й представлення інформації з метою підвищення прозорості бізнесу і доступності інформації. Нефінансова звітність є коротким відображенням того, як стратегія, управління, результати і перспективи підприємства в контексті зовнішнього середовища ведуть до створення вартості в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Говорячи про останні дослідження теми нефінансової та інтегрованої звітності, в контексті бухгалтерського обліку, спостерігається збільшення кількості публікацій. Зокрема, варто звернути увагу на працю Oyadomari J.C.T., Duque B., Nisiyama E.K., Dultra-De-Lima R.G._De, Mendonça Neto O.R. [8], в якій було проаналізовано вплив якості нефінансової звітності на сприйняття менеджментом інформації та прийняття управлінських рішень. Схоже дослідження було проведено Klinphanich Wanpen [7], де визначався вплив звіту про корпоративне управління на ефективність рішень, що приймається незалежною радою директорів. Також варто виокремити таких авторів, як Jaffar Nahariah, Nor Azleen Shabrina Mohd, Selamat Zarehan, Jobst, Andreas A., Camilleri, Abhayawansa, Subhash and Elijido-Ten, Evangeline and Dumay, John de Villiers, Charl and Venter, Elmar R., Hsiao, Pei-Chi Kelly. Праці цих вчених присвячені проблемам інтегрованої звітності, зокрема її впливу на підвищення прозорості, рівня довіри та створення вартості. Проблематику нефінансової та інтегрованої звітності розглядають у своїх працях вітчизняні вчені: І.В. Жиглей, С.Ф. Легенчук, П.О. Куцик, К.Безверхий, О.Кравченко, В.Томчук, В.Костюченко та ін.

Метою дослідження є окреслення основних переваг і недоліків представлення «Звіту з управління», а також визначення основних векторів розвитку звітування для забезпечення швидкого переходу до практики інтегрованого звіту українських підприємств.

Викладення основного матеріалу. Особливо важливими для розвитку нефінансового звітування в Україні мають стати нові вимоги закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», в яких, за підсумками 2018 року, йдеться про обов'язкове складання «Звіту про управління». Така норма наблизила

вимоги українського законодавства до нормативних актів стосовно звітування підприємств, що притаманні міжнародним, зокрема тим, які використовуються країнами ЄС відповідно до Директиви 2013/34/ЄС [9].

Звіт про управління – це нова форма звітування, в якій підприємство розкриває інформацію про нефінансові показники діяльності, концепцію створення вартості та перспективи розвитку в напрямі обраної стратегії, а також окремою важливою частиною звіту є визначення ризиків, які загрожують досягненню поставлених цілей.

Базуючись на досвіді європейських компаній, які керуються Директивами, що бралися за основу для вдосконалення вітчизняного законодавства, під час складання звітів про управління сформовано порівняльну таблицю звітів та інформації, яка в ній розкривається.

Таблиця 1

Види нефінансових звітів, регламентованих Директивами ЄС

Назва звіту	Суб'єкт подання звітності	Інформація, що розкривається
Management Report (Звіт про управління)	Малі*, середні**, великі підприємства	Показники ліквідності, ефективності, аналіз діяльності. Бізнес-модель, перспективи розвитку, джерела створення вартості, характеристика ризиків
Non-financial statement (Нефінансовий звіт)	Підприємства, які становлять суспільний інтерес (кількість працюючих ~ 500 чоловік)	Екологічна, соціальна, антикорупційна політика, охорона праці, бізнес-модель, ключові нефінансові показники діяльності
Corporate governance statement (Звіт про корпоративне управління)	Підприємства, акції яких котируються на регульованих ринках ЄС	Кодекс корпоративного управління, політика впровадження вимог кодексу

* – можуть бути звільнені

** – можуть бути звільнені від нефінансової частини

Проаналізувавши вимоги до інформації, яка має розкриватися в «Звіті про управління», можна зробити висновок, що даний Звіт схожий до інтегрованої звітності чи ESG-звітності (звітність зі сталого розвитку). Варто зазначити, що відсутня чітко регламентована форма Звіту, і підприємство має самостійно визначити зміст, форму і структуру, але Мінфін затвердив Методичні рекомендації зі складання звіту про управління. Ці методичні рекомендації визначають напрями, за якими доцільно розкривати інформацію у звіті з метою зіставлення інформації на різних рівнях, а саме:

- 1) організаційна структура та опис діяльності підприємства;
- 2) результати діяльності;
- 3) ліквідність та зобов'язання;
- 4) екологічні аспекти;
- 5) соціальні аспекти й кадрова політика;
- 6) ризики;
- 7) дослідження та інновації;
- 8) фінансові інвестиції;
- 9) перспективи розвитку;

10) корпоративне управління (для підприємств-емітентів цінних паперів, які допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію) [10, р. 2 п. 2]. При цьому підприємство додатково може розкривати іншу інформацію, яку вважає за доцільне.

Великим підприємствам рекомендується додати у звіт про управління нефінансові показники діяльності, що містять інформацію щодо впливу його діяльності, зокрема на навколишнє середовище, довкілля, соціальні питання, у тому числі питання соціального захисту працівників підприємства, поваги прав людини, боротьби з корупцією та хабарництвом. До таких показників належать: стислий опис моделі діяльності підприємства; опис політики, яку провадить підприємство, щодо зазначених питань; результат такої політики; основні ризики, пов'язані із зазначеними питаннями, що стосуються діяльності підприємства, у тому числі (якщо доречно) ділові відносини, продукція або послуги, які можуть спричинити негативні наслідки у цих сферах, та яким чином підприємство здійснює управління цими ризиками; основні нефінансові показники, що характеризують діяльність підприємства [10, р. 2 п. 4].

Звіт з управління має переваги насамперед тому, що містить інформацію, яка безпосередньо стосується впливу підприємства на життя суспільства та значення суспільства для підприємства. Саме через це інформація про турботу навколишнього середовища, благодійну діяльність, умови праці, відносини з іншими підприємствами й громадськими організаціями стає не менш важливою, ніж фінансовий результат

і темпи росту прибутку. В цілому показник прибутку втрачає свою актуальність, оскільки він жодним чином не може відобразити те, як підприємство створює вартість та які інструменти для цього використовує.

Ефективність нефінансових звітів доводиться тим, що підприємства, які їх публікують, отримують реальні конкурентні переваги на ринку, підвищують свою капіталізацію, а головне зростає рівень довіри до таких підприємств серед стейкхолдерів.

Рівень нефінансового звітування в Україні є досить низьким, лише декілька підприємств їх формують, інші складають виключно звіти зі сталого розвитку або взагалі не застосовують таку практику. Для оцінки стану нефінансового звітування в Україні, визначення ключових недоліків і проблем, а головне пропозицій щодо вдосконалення, пропонуємо зіставити найкращі практики звітування [5] та практики нефінансових звітів українських підприємств.

Нефінансова звітність покликана чітко та доступно презентувати свою модель створення вартості підприємства та шляхи її створення. Таким чином, ми аналізуємо основні структурні елементи нефінансового звіту, які дають можливість аналізувати та оцінювати діяльність більшості підприємств.

Метою інтегрованої звітності є підвищення згуртованості та ефективності корпоративної звітності. Вона заохочує компанії створювати більшу цінність, визначаючи фактори, що суттєво впливають на її діяльність [6].

Нефінансова звітність перебуває у сфері інтересів аудиторів, інвесторів, кредиторів, регуляторів та менеджерів [2]. Підприємство має взаємодіяти із зацікавленими сторонами щодо розробки стратегії розвитку та управління своєю діяльністю. Успішна участь залежить насамперед від розуміння того, хто має бути і є зацікавленою стороною, і яка його роль у діяльності підприємства [11].

У таблиці 2 наведено елементи нефінансової звітності, що розкриті найкращими українськими підприємствами за 2017 рік.

Таблиця 2

Елементи нефінансової звітності українських підприємств

Підприємство	Інформація, яка розкривається у звітності													
	інформація про компанію	структура управління	бізнес-модель	ризиків та можливості на ринку	огляд ефективності корпоративного управління	охорона здоров'я і безпека персоналу	ключові стейкхолдери	взаємовідносини зі стейкхолдерами	роль підприємства на ринку та в суспільстві	турбота про навколишнє середовище	сталий розвиток	джерела створення і збереження вартості	стратегія розвитку та цілі	Σ
ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	9
ТОВ «Нова пошта»	+	+	-	-	-	-	+	-	+	+	+	-	+	7
ТОВ «ДТЕК»	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	10
ТОВ «Метінвест холдинг»	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13
НАЕК «Енергоатом»	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	11
ТОВ «Група 1+1 Медіа»	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+	9
ПАТ «Концерн Галнафтогаз»	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	10
ПАТ «ПУМБ»	+	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	8
ТОВ «Агротехсоюз»	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	-	+	7
ПАТ «Оболонь» (2015 р.)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	12

На рисунку 1 зображено елементи інтегрованої звітності підприємств з рейтингу Ernst & Young [5], за яким було обрано 10 найкращих інтегрованих звітів компаній, акції яких котируються на біржі Йоханнесбурга. Головною особливістю усіх звітів є те, що компанії представляють інформацію про *створення вартості* в контексті шести видів капіталів, якими володіє, а саме: фінансовий, виробничий, людський, інтелектуальний, природний, соціальний (соціально-реляційний).

Підприємство	Соціальний капітал		Виробничий капітал		Людський капітал		Інтелектуальний капітал		Природний капітал		Фінансовий капітал		Σ	
	інформація про компанію	структура управління	Бізнес-модель	ризиків та можливості на ринку	огляд ефективності корпоративного управління	охорона здоров'я та безпека персоналу	ключові стейкхолдери	взаємовідносини зі стейкхолдерами	роль підприємства на ринку та в суспільстві	турбота про навколишнє середовище	сталій розвиток	джерела створення та збереження вартості		стратегія розвитку та цілі
Nedbank Group Ltd	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13
Redefine Properties Ltd	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	11
Kumba Iron Ore Ltd	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	12
Sasol Ltd	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	11
Vodacom Group Ltd	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13
Oceana Group Ltd	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	12
Impala Platinum Holdings Ltd	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	12
Standard Bank Group Ltd	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	13
Truworths International Ltd	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	11
Barclays Africa Group Ltd	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	11

Рис. 1. Елементи інтегрованої звітності найкращих підприємств з рейтингу Ernst & Young

Отже, саме нефінансовий звіт дає можливість відобразити всі джерела створення вартості, оскільки показники виробничого, людського, інтелектуального, природного та фінансового капіталів у будь-якому випадку присутні в фінансовій звітності, натомість соціальний капітал, який за впливом на створення вартості підприємства та бренда, станом на сьогодні не можна применшувати.

Нефінансова звітність важлива для відображення соціального капіталу. Насамперед вона здатна відобразити політику підприємства зі взаємодії зі стейкхолдерами, що в результаті призводить до зростання довіри як елемента соціального капіталу.

Правильне представлення нефінансового звіту надає для підприємства низку переваг:

Покращення репутації та підвищення інвестиційної привабливості. Рейтинги якості корпоративної звітності враховують наявність інформації не лише про фінансово-економічні результати діяльності, але і про інші аспекти діяльності, зокрема, про турботу навколишнього середовища та екологічну політику, охорону праці, а головне про формування та ефективність соціального капіталу.

Підвищення конкурентоздатності. Збільшення інформаційної відкритості внаслідок представлення інформації про якість продукції у матеріалах, що використовуються, підвищує конкурентоздатність підприємства як виробника, а розкриття інформації про умови та охорону праці, навчання персоналу виокремлює підприємство як привабливого роботодавця. Так, підвищення рівня лояльності споживачів після представлення нефінансового звіту про результати діяльності спостерігають приблизно 30 % компаній, а лояльність безпосередньо працівників близько 35 %.

Підвищення рівня корпоративного управління. У дослідженні, яке провела британська компанія «Black Sun» спільно з Міжнародною комісією з інтегрованої звітності [1], зазначено, що в результаті необхідності розкриття інформації не лише про фінансові показники діяльності підвищується рівень усвідомленості керівництва стосовно внутрішньої роботи бізнесу. Такий самий вплив спостерігається у випадках, коли підприємство спирається на практики інших компаній в частині вирішення корпоративних проблем, які підтвердили совою ефективність. З цим погоджується 88 % компаній, які брали участь у дослідженні. Також, спираючись на результати дослідження, варто говорити про мінімізацію асиметричності інформації.

Підвищення фінансових показників. Інформаційна відкритість, яка є наслідком регулярного представлення нефінансових звітів, позитивно впливає на інформаційну відкритість, на підвищення вартості та показники ліквідності, насамперед через значне зростання лояльності ключових стейкхолдерів.

Однак, попри ряд переваг, необхідно окреслювати і проблемні аспекти впровадження нефінансової звітності, зокрема «Звіту про управління».

Для України першочерговою проблемою є непопулярність нефінансових звітів, внаслідок цього кількість звітів є незначною, відповідно і якість, порівняно зі світовими практиками нефінансового звітування, є низькою. На нашу думку, нові вимоги Закону здатні почати вирішувати визначену проблему, оскільки поширення практики розкриватиме не лише фінансово-економічні показники: по-перше, має підвищитися якість звітування, по-друге, популяризуватися нефінансова звітність як один із елементів формування соціального капіталу через підвищення рівня прозорості.

Наступною проблемою є багатоваріантність нефінансової звітності. До змін у законодавстві підприємства практикували представлення результатів діяльності в екологічних, соціальних, звітах зі сталого розвитку, а також інтегрованих звітах. Однак соціальні та екологічні звіти спрямовані виключно на групи окремих зацікавлених сторін і містять обмежену кількість вузькоспеціалізованих показників про провадження тієї чи іншої політики. У Методичних рекомендаціях зі «Звіту про управління» наведено обов'язковий перелік напрямів, за якими має розкриватися інформація. Зазначено, які саме дані підприємство має описати за кожним напрямом. Але цей перелік напрямів не є вичерпним. Важливо, щоб підприємство, яке має додаткову інформацію, що не належить до обов'язкового переліку з Методичних рекомендацій, розкривало її в додаткових розділах.

Для вітчизняних підприємств однією з головних проблем, що пов'язана зі складанням «Звіту про управління», є відсутність вимог щодо інформації, яка має розкриватись у звіті. У законі відсутні вимоги та пояснення щодо структури, змісту та формату Звіту. Цей звіт орієнтований на те, що підприємство самостійно має вирішити, яку інформацію необхідно розкривати. Однак, орієнтуючись на Директиву 2013/34/ЄС [3] та Директиву 2014/95/ЄС [4], які і є основною підставою для зміни Закону, можна окреслити чіткі орієнтири стосовно наповнюваності Звіту з управління.

Раніше для нефінансової звітності не існувало вимог стосовно термінів та періодичності подачі. Тому підприємства не завжди здійснювали їх публікацію з певною періодичністю. До того ж, якщо звіт охоплює значний проміжок часу, то інформація, що розкривається, могла мати недостатній рівень актуальності для заінтересованих осіб. Нові зміни законодавства передбачають подачу нефінансового звіту разом з річною фінансовою звітністю. Системність у подачі нефінансової звітності усуне проблему недостатнього рівня актуальності та об'єктивності такого звітування.

Важливою проблемою, що стосується нефінансової звітності в Україні, є її низька якість. Насамперед, це неповне розкриття та/або неточність у відображенні інформації. У звітах багатьох підприємств зустрічаються досить абстрактні постановки проблем, що потрібно вирішити на шляху до сталого розвитку. В інших звітах повністю відсутній аналіз завдань, що були поставлені в минулих періодах, а також інформація про результати їх вирішення. У деяких випадках підприємства публікують звіт, який взагалі не розкриває проблемні аспекти діяльності, можливі ризики та негативну інформацію про результати діяльності. Така форма подачі прямо впливає на підвищення асиметрії інформації, а звіт набуває рекламного змісту. Але ситуація складається таким чином, що заінтересовані сторони постійно підвищують рівень вимог стосовно прозорості діяльності підприємств і об'єктивного розкриття інформації. Наприклад, транснаціональна британська нафтогазова компанія «BP» у своєму звіті не розкрила інформації про аварію в Мексиканському заливі (обсяги нафти, які були втрачені, шкода навколишньому середовищу, витрати на утилізацію наслідків аварії), внаслідок чого довіра до компанії різко зменшилась, а репутація була суттєво втрачена.

Іншою проблемою при складанні звіту є вибір обсягу інформації, що розкривається. Одні підприємства включають інформацію про сталий розвиток як один розділ річного звіту обсягом 5–15 сторінок, що є недостатнім для розкриття всіх показників діяльності, які необхідні для задоволення потреб користувачів. Інші – намагаються розкрити в нефінансових звітах максимально можливий обсяг даних про результати в окремих напрямках (соціальний, екологічний, економічний), що часто загромождає звіт інформацією, яка в більшості випадків не суттєва для стейкхолдерів, збільшує об'єми звіту та заважає його сприйняттю й пошуку потрібної інформації. Тому, за основу потрібно брати як Методичні рекомендації, так і практичний

приклад звіту, що складений кваліфікованими експертами, але не застосовувати його шаблонно, а сконцентруватися на тих аспектах, які будуть значущими для ключових стейкхолдерів конкретного підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для нефінансової звітності важлива взаємодія з заінтересованими сторонами як у процесі формування нефінансової звітності для розкриття найбільш важливих і пріоритетних тем, так і після публікації інформації для виявлення проблемних аспектів у звіті й пропозицій щодо їх усунення.

З розвитком нефінансової звітності виникає проблема визначення достовірності даних, що публікуються. Верифікація «Звіту про управління» та його аудиторська перевірка залишаються невизначеним питанням. Згідно з вимогами закону, нефінансова звітність підлягає аудюванню. Проте державні органи та аудиторська палата не надали рекомендацій чи роз'яснень з питань аудиту «Звіту про управління».

Отже, «Звіт з управління» має відіграти важливу роль для підвищення рівня інформаційної відкритості. Зміни в законодавстві стосовно нефінансової звітності позитивно вплинуть на якість звітування, зменшення бар'єрів у сприйнятті інформації про діяльність підприємств для максимально широкого кола заінтересованих осіб. Для підприємств формування нефінансової звітності позитивно впливатиме на вирішення проблеми асиметрії інформації.

Нові зміни в законодавстві вирішують ряд проблемних питань, які, насамперед, стосуються якості, доступності та прозорості звітності, з метою підвищення рівня довіри до підприємств, оскільки саме довіра є одним з основних елементів соціального капіталу. Зокрема, «Звіт з управління» є важливим кроком до впровадження українськими підприємствами практики інтегрованого звітування.

У результаті зростання уваги до нефінансової звітності не тільки з боку держави, інвесторів та регулюючих органів, але й громадських організацій, працівників, суспільства українські підприємства вийдуть на якісно новий рівень представлення інформації та будуть впроваджувати світові стандарти звітування.

Список використаної літератури:

1. Building-the-Business-Case-for-Integrated-Reporting. – Black Sun [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2012/11/BUILDING-THE-BUSINESS-CASE-FOR-INTEGRATED-REPORTING.pdf>.
2. *De Villiers Charl* Integrated Reporting: Background, Measurement Issues, Approaches and an Agenda for Future Research / *De Villiers Charl, Venter Elmar R., Hsiao Pei-Chi Kelly* // Accounting & Finance. – 2017. – Vol. 57. – Issue 4. – PP. 937–959 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ssrn.com/abstract=3088261>.
3. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034>.
4. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>.
5. Ernst & Young: Excellence in Integrated Reporting Awards [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://integratedreportingsa.org/irrsa/wp-content/uploads/2018/08/ey-excellence-in-integrated-reporting-awards-2018.pdf>.
6. *Jaffar Nahariah* Analysis of Voluntary Disclosure Before and after the Establishment of the Integrated Reporting Framework / *Jaffar Nahariah, Nor Azleen Shabrina Mohd, Selamat Zarehan* // Accounting and Finance Review. – 2018. – Issue 3 (4). – PP. 105–113 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ssrn.com/abstract=3307271>.
7. *Klinphanich Wanpen* Impact of Business Nature on Corporate Governance Report Through a Degree of Independence of Board of Directors: A Case Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand / *Klinphanich Wanpen* // PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research. – 2018. – Vol. 7, No. 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ssrn.com/abstract=3226581>.
8. Use of management reports and performance of sales managers in an insurance company / *Oyadomari José Carlos Tiomatsu, Duque Bruno, Nisiyama Edelcio Koitiro, Dultra-de-Lima Ronaldo Gomes, Mendonça Neto, Octavio Ribeiro de* // Revista Contabilidade & Finanças. – 2018. – Vol. 29, No. 78. – PP. 343–354.
9. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 червня 2013 року про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиву Ради 78/660/ЄЕС і 83/349/ЄЕС // Офіційний вісник Європейського Союзу. – 29.06.2013.
10. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, затверджені Наказом Міністерства фінансів України 07.12.2018. – № 982 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>.
11. *Сергієнко-Бердюкова Л.В.* Формування звітності сталого розвитку: міжнародні системи регулювання / *Л.В. Сергієнко-Бердюкова, О.М. Баршнікова* // Міжнародний збірник наукових праць: Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – Житомир : ЖДТУ, 2015. – № 2 (32).

References:

1. Building-the-Business-Case-for-Integrated-Reporting, «Black Sun», [Online], available at: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2012/11/BUILDING-THE-BUSINESS-CASE-FOR-INTEGRATED-REPORTING.pdf>
2. De Villiers, Charl, Venter, Elmar R. and Hsiao, Pei-Chi Kelly. (2017), «Integrated Reporting: Background, Measurement Issues, Approaches and an Agenda for Future Research», *Accounting & Finance*, Vol. 57, Issue 4, pp. 937–959, [Online], available at: <https://ssrn.com/abstract=3088261>
3. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council (2013), [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034>
4. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council (2014), [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>
5. Ernst & Young: Excellence in Integrated Reporting Awards. (2018), [Online], available at: <http://integratedreportingsa.org/ircsa/wp-content/uploads/2018/08/ey-excellence-in-integrated-reporting-awards-2018.pdf>
6. Jaffar, Nahariah, Nor, Azleen Shabrina Mohd and Selamat, Zarehan (2018), «Analysis of Voluntary Disclosure Before and after the Establishment of the Integrated Reporting Framework», *Accounting and Finance Review*, Issue 3 (4), pp. 105–113, [Online], available at: <https://ssrn.com/abstract=3307271>
7. Klinphanich, Wanpen (2018), «Impact of Business Nature on Corporate Governance Report Through a Degree of Independence of Board of Directors: A Case Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand», *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, Vol. 7, No. 1, [Online], available at: <https://ssrn.com/abstract=3226581>
8. Oyadomari, José Carlos Tiomatsu, Duque, Bruno, Nisiyama, Edelcio Koitiro, Dultra-de-Lima, Ronaldo Gomes, Mendonça Neto and Octavio Ribeiro de (2018), «Use of management reports and performance of sales managers in an insurance company», *Revista Contabilidade & Finanças*, Vol. 29, No. 78, pp. 343–354.
9. Jevropejs'kyi Parlament ta Rada Jevropejs'kogo Sojuzu (2013), «Dyrektyva 2013/34/JeS Jevropejs'kogo Parlamentu ta Rady Jevropejs'kogo Sojuzu vid 26 chervnja 2013 roku pro shhorichnu finansovu zvitnist', konsolidovanu finansovu zvitnist' ta pov'jazani z nymy zvity pevnyh typiv kompanij, shho vnosyt' zminy do Dyrektyvy 2006/43/JeC Jevropejs'kogo Parlamentu ta Rady ta skasovuje Dyrektyvu Rady 78/660/JeEC i 83/349/JeEC», *Oficijnyj visnyk Jevropejs'kogo Sojuzu*.
10. Ministerstvo finansiv Ukrainy, *Metodychni rekomendacii' zi skladannja zvituv pro upravlinnja, zatverdzeni Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy 07.12.2018, No. 982*, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>
11. Sergijenko-Berdjukova, L.V. and Baryshnikova, O.M. (2015), «Formuvannja zvitnosti stalogo rozvytku: mizhnarodni systemy reguljuvannja», *Mizhnarodnyj zbirnyk naukovyh prac': Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju ta analizu*, ZhDTU, Zhytomyr, No. 2, Issue 32.

Жиглей Ірина Вікторівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання;
- розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку в умовах гібридної війни;
- облік зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

Захаров Дмитро Миколайович – аспірант кафедри обліку та аудиту Житомирського державного університету.

Наукові інтереси:

- обліково-аналітичне забезпечення управління соціальним капіталом підприємства.

Стаття надійшла до редакції 03.01.2019.